

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Visszatekintés.

Nehéz, küzdelmes pályánk egy esztendőjére kell visszatekintenünk ma, midőn lapunk fennállásának egy időkört jelölő határpontjához, egy évfolyam végéhez állunk közel. Megindultunk s megindulásunkkor már felsziszegett az a hidra, a melynek bátrán, akaraterővel, félelmet nem ismerő határozottsággal léptünk a fejére: az antiszemitizmus hidrája. Undok gyűlöletének mocskát okáda ránk, vergődésében a szenvedélyeket izgató bosszú tüzével akarta lehetetlenné tenni működésünket, és mi állottunk rendületlenül, küzdünk a harcot a gyűlölet ellen az igazság szavával, a kedélyeket izgató bosszú ellen a jog fegyverével.

Megtettük-e kötelességünket? megfeleltünk-e az elénk tűzött célnak, küzdelmeink titáni harcában soha nem lankadó türelmünk ért-e el olyan sikereket, melyekre most, a rólunk lemuló év alkonyán, örézettel hivatkozhatunk?

Nyíltan, szerénytelenség nélkül és büszkén mondjuk e kérdésre az igent, mert már megjelenésünket követő első hetekben az antiszemitizmus egy merész állítására reá sütöttük a hazugság méltó bélyegét; de más antiszemita hazugságokat is sikerült megczáfolnunk. Megczáfoltuk első sorban azt a vádat, hogy hitrokonaink magyarul nem olvasnak.

Mert ime, lapunk köré egy nagy magyar olvasókört csoportosítottunk, a mely megindulásunktól kezdve folyton növekszik számban és értelmiségben. Tehát igenis, hitsorsosaink olvasnak magyarul és egyuttal magyarul éreznek, magyarul gondolkoznak, magyar lapot, a mi lapunkat olvassák, a melyben mindig szeplőtelen tisztasággal égett a hazaszeretet melengető lángja.

És hogy az antiszemitizmusnak szemébe dohattuk, hogy a hazafiság czégére alatt rút hazugsággal sérté a magyar zsidók műveltségét és honfiai érzelmeit, ez már a mi sikerünk, mert e nemtelen vád erélyes czáfolataképpen a mi közönségünk díszes sorára mutathatunk.

Hogy hazafias céljaink mellett felekezeti jogainkat mindig erélyesen védelmeztük, bizonyoságra reá minden egyes számunk, mely eddig megjelent: az elsőtől az utolsóig. Kötelességünk tudatának nagy fontosságát mélyen átérezve szálltunk sorompóba felekezetünk jogaiért azok ellen, a kik a hazafiság álarcza alatt szavakkal, tetteikkel a vallási türelem magasztos eszméjét minduntalan saját fanatizmusuk és tudatlanságuk sarába rugdalták, azok ellen, a kik arczul ütötték a korszellemet, szembe köpték a felvilágosodást, azok ellen,

a kiknek tetszett a sötét középkor történelmének fekete lapjait példaképpen állítani a nép elé, hogy e sötét lapok szégyenítő zászlaja alatt vegyék el tőlünk a mi hitünk jogait, tagadják meg tőlünk felekezeti életünk nyugodalmát, békességét.

De az antiszemitizmus vandál apostolai nemcsak felekezeti jogaink ellen támadtak, de faji jellegünk ellen is lázadást szítottak.

Nem türtük egyetlen perczig sem, sikra szálltunk e neki vadult csorda ellen magunk s lerántottuk az antiszemitizmusról az álarczot s odaállítottuk e bandát a közvélemény elé, a maga hitvány meztelenségében. Rámutattunk, mint használja föl ürügyül galád céljai elérésére a mi valóságunk és fajunk elleni izgatást, míg valójában a tőke ellen izgat: rablásra uszít, gyilkosságra lelkesít, gyujtogatásra lázít.

A mi érdemünk, hogy az antiszemitizmus ma undorító meztelenségében áll a közvélemény előtt úgy, mint a kormány és parlament előtt, s ma már az ország, a kormány és a parlament egyaránt tisztában vannak az antiszemitizmus valódi céljával és tulajdonképeni tendenciáival.

A politikai jogegyenlőség nevében elrabolni tőlünk a mi jogainkat, melyek bennünket a többi állampolgárokkal egyenlőkké tesznek.

A népjólét nevében tüzet dobni a mi házainkra, elrabolni a mi becsülettel szerzett vagyónunkat, a mely mint tőke az állam és nép jólétének egyaránt hatalmas eszköze.

Minket, a zsidóságot állítani a fellázított és félrevezetett nép dühének czégéréül, hogy így ezen czéger mellett, pusztán zsidógyűlölettel indokolva forgassák föl az általános jogrendet, dobják közprédára a tőkét s öljék meg a társadalom békéjét, s e zavarban aztán a helyzet uraivá tévén magukat, felidézzék a kommunt, a gabság, feketelelkűség és erkölcsi lealacsonyodás eme szégyenletes fertőjét, a melyben ők vihetik a vezérszerepet.

A mi érdemünk, hogy ezt az álarczot lerántották, s ez érdem annál nagyobb, mert más lap nem mert volna reá vállalkozni, részint azért, mert vagy nyíltan, vagy titokban czimborált e rendbontó, felforgató haddal, részint azért, mert ez elzüllöttek, e társadalmon kívül állók társadalmi vad lármájuk, éktelen fenyegetésük és fékevesztett izgatásaikkal félelembe ejtette a sajtó azon részét, a mely különben titkon kárhoztatta e modern vandáloknak vallásunk és fajunk elleni irtó háboruját.

Mi szembeszálltunk e felszínre került salakkal

és visszaszoritottuk méltó helyére, a honnan kiemelkedett.

Vádjait egyenkint czáfoltuk meg. Egymásután mutattuk be azsidó magyart, a ki hazáját forrón szereti, a ki együtt érez a nemzettel s védte e hon jogait vérevel és vagyonával. Megmutattuk, hogy a zsidóság méltó a nemzetnek rokonszenvére, tiszteletére; hogy a társadalmi és politikai élet terén ott van az elsők között, a kik kötelességeiket leikiismeretesen teljesítik, a kik tudatában vannak honpolgári feladatuknak, a melynek mindenben és mindenkor megfeleltek.

És ezekre támaszkodva kezdeményeztük azt, hogy miután köztünk és a magyar nemzet között ellentétek egyáltalában nincsenek, az antiszemitizmus által szított vallásgyűlölködés magvát tegye a kormány és törvényhozás terméketlenné az által, hogy elismeri felekezetünk jogegyenlőségét a többi vallásfelekezetekkel, s a mi egyházunk képviselőinek is helyet adjon a főrendiházban.

Kezdeményezésünknek sikere nem maradt el, s a főrendiház reformjáról készített javaslatban ott van már megvalósítva indítványunk, melyet a parlament illető szakbizottsága is magáévá tett.

E téren való ezen sikerünk csak újabb ösztönt ad nekünk arra, hogy a jövőben a zsidófelekezet t'eljes egyházi egyenjogosítása mellett az eddiginél is — ha még lehet, — nagyobb eréllyel, makacsabb szívóssággal és kitartóbb buzgalommal küzdjünk.

Eddig is, de ezután még inkább fogunk törekedni, hogy hitfelekezetünknek megszerezzük és biztosítsuk mindazokat a jogokat, a melyeket más felekezetek és egyházak már élveznek. Mert csak egyházi autonomiánk teljes kiküzdése egyházi egyenjogóságunk törvényhozási határozott elismeretése moshatja le azt a gyalázatot, melyet irántunk az antiszemiták elkövettek.

De hogy eddig követett irányunknak, magunk elé tüzött céljainknak és lelkünk legmélyéig átérzett feladatunknak megfelelhesünk úgy, sőt jobban, mint eddig, hogy működésünknek az eddigi-

nél fokozottabb sikereire utalhassunk, s hogy irodalmi szereplésünk hitsorsosaink körében úgy, mint a társadalom velünkfogó rétegeiben mély és kitörülhetlen nyomokat hagyjon, ahhoz szükséges, hogy olvasóközönségünk is azzal a szívóssággal maradjon meg körülöttünk, a melylyel mi a megkezdett harcot folytatjuk, ahhoz szükséges, hogy olvasóközönségünk fokozott támogatása adjon erőt törekvésünknek.

S hogy ez a támogatás nem fog elmaradni, erős hitünk és meggyőződésünk. Mi ismerjük közönségünket. Tudjuk felőle, hogy velünk érez, velünk gondolkozik. Bizalommal kérjük hát mindnyáját összevéve és külön egyenként, hogy lapunkat a jövőben is támogassák, sőt terjeszszék azt ismerőseik széles körében. Hiszen midőn bennünket pártolnak, lapunkat terjesztik, azt az eszmét, azt az irányt, azokat az elveket támogatják és terjesztik, a melynek mi szószólói voltunk, vagyunk és leszünk a még tollunk egyetlen vonást leírni képes.

Az „Egyenlőség“ szerkesztősége.

Nálunk és máshol.

Berlin, decz. 10.

Sajátságos, hogy azok a mozgalmak, melyek most a német birodalomban dülnek, alapítása, egyesítése után keletkeztek E mozgalmak ismeretese: a kulturharc, a szocziáldemokrácia és az antiszemitizmus.

Az első a kormánykörökből indult ki, a másik a tömeg elégedetlenségéből fejlődött, és a harmadik — az antiszemitizmus — a konzervatív és a klerikális pártok fércszüleménye.

A kulturharc, melynek célja a róm. kath. egyház és befolyás csökkentése, korlátozása, tudvalevőleg eddig csak azt eredményezte, hogy egy pártot teremtett mely a birodalmi gyűlés tagjainak egy negyedét képezi, és a mely elkeseredett ellenségének Bismarcknak, a kulturharc vezérének, annyira imponált, hogy az utóbbi már-már hátrálni kezdett és a hires májusi törvényeket korlátozta. De ez sem használt sokat. Az ugynevezett centrum (kat-

TÁRCZA.

Tollhegygyel.

— Az „Egyenlőség“ eredeti tárczája. —

A mult héten történt, hogy az antiszemita párt egyik kiváló tagja válaszfelirati beszédet mondott el a költségvetési vitánál. No de ez máshol is megtörténik s az antiszemitáknál meg éppen nem nagy baj, mert nekik csak egy a programjuk és egy a politikájuk, s így akár a Chinával kötött kereskedelmi szerződés, akár a fillokszera elleni óvintézkedések vannak napirenden, ők mindig egy nótát fujnak: az antiszemitizmus zengzetes dallamát. A ház már annyira hozzá szokott a melodramatikus zene eme legújabb fajához, hogy szintén nélkülözni látszik a parlamenti viták éltető hangulatát, ha antiszemita barátaink hallgatásba merülnek. Ok mulattató elemei a vitáknak. S miként Shakespeare darabjaiban a drámai hatást az udvari bolondok emelik, úgy az antiszemita szónokoknak sem jutott csekélyebb szerep azon a színpadon, a melynek hallgatósága az egész ország.

Az antiszemitizmus alaphemája egy és ugyanaz minden szónokunknál, csak a variációk különbözök.

Tárgyalták az antiszemitizmust, mint politikai kérdést, mint nemzetgazdaságit, mint ethnographiait, mint theologiait, mint physiologiait, mint bölcsészetit, szóval minden szempontból megvilágították azt, csak egy szempontból nem — a józan ész szempontjából nem. Hivatkozta k az ó-, közép- és újkor mindennemű íróira s azok műveire, csak egyre nem, — Kant »Kritik der reinen Vernunft«-jára nem.

*

Igy állottak a dolgok a mult hétig, midőn egyszerre Gruber János bontotta ki a józan antiszemitizmus lobogóját.

Ugyan t. képviselő ur, hát abban, amit az antiszemiták eddigelé beszéltek, ön józan s ágot nem tudott találni? Hát az mind nem volt józan beszéd, a mit Zimándy, Komlóssy, Rácz, Simonyi s a többi urak onnan azokról a »különböző padokról« elmondottak?

Vajjon a t. képviselő milyen antiszemitizmusnak nevezné azt, a mit ő maga hirdet, ha más mondotta volna el az ő beszédét?

holikus) párt a választásoknál erősen korteskedett Bismarck ellen, kit kényszeríteni akar arra, hogy teljesen kapituláljon.

Hogy a szociáldemokraták az utolsó választásoknál olyan nagyszerű sikereket tudtak felmutatni, valóban nem csoda. A munkások a szerzési viszonyokkal elégedetlenek és ez elégedetlenséget fokozták az államkormányzat által életbeléptetett kivételes rendszabályok (szociálista törvény). A munkások fontos politikai tényezőt képeznek a választásoknál. Gyári városok kerületeiben rendszerint az ő jelöltjük győz; de máshol is lényeges befolyást gyakorolhatnak, a mennyiben szavazataik, ha elégtelenek is jelöltjük győzelme biztosítására, erősen nyomnak a döntés serpenyőjében. S miután munkások az egész birodalomban vannak, szavazataik minden pártra nézve fontosak.

Hát az antiszemitizmussal miképen áll?

Az antiszemitizmusnak eredete össze sem hasonlítható az előbbi két mozgalom eredetével. Az antiszemitizmust egy orthodox protestáns pap kezdte, ki eleinti csupán hasonszőrü papok által lett támogatva. Eleinte azal izgatott, hogy a zsidók a kereszténység ellenségei, hogy aláássák és gunyolják, és hogy a nép keresztény szellemét megsemmisítik. Ez izgató tanok talán ép oly hatás nélkül hangzottak volna el, a hogy már azelőtt számtalanszor elhangzának, ha az izgatók a nép gazdasági mizeriáit fel nem használják a hatás fokozására. Látván, hogy a vallás iránt féltékenységet fel nem kelthettek, hát folyamodtak egy sokkal erősebb fogáshoz: a zsidók a gazdasági nyomor előidézői. Már ez nem volt többé szó a pusztában. A népben szunnyadó elítéletek ismét lángot vetettek, és hogy e lángok el ne aludjanak, Stöcker egy egész irodalmi csapatot szervezett, melynek feladata volt a tűzre fát rakni.

Igy keletkezett az antiszemitizmus Németországban.

A reakzionarius párt csakhamar esatlakozott, sőt később azonosította magát vele, hogy a választásoknál a saját céljaira kihasználja. És úgy látszik, ez sikerült is neki. Mert midőn a lezajlott választásoknál egyrészt azt láttuk, hogy az antiszemiták száma leapadt, másrészt azt kellett tapasztalunk, hogy a reakció pártjai bezzeg meg erősödtek.

A többi országokban — Magyarországot kivéve — az antiszemitizmus párttá nem izmosodott. De kulturharcz és szocializmus van máshol is. Belgiumban a kulturharcz

két pártra osztja az országot, és ezzel alapjaiban megintgatja. Franciaországban is van kulturharcz, csak hogy most látszólagos fegyverszünet van. A szocializmus ellenben ma is zajong. Franciaország e mozgalom szülőanyja. Itt lépett fel először 1793-ban. Németországban minden erőlködése daczára sem képes nagyobb kitörésre, s habár, mint tekintélyes párt jelenik meg a birodalmi gyűlésen, a mi a francia szocialistáknak nem igen sikerült, Németországban a szocialisták még sem fognak oly viharokat felidézhetni, mint az 1848-iki júniusi csata és az 1871-iki commune. Oroszországban nincs tulajdonképeni szocializmus; ott e helyett nihilizmus van. Különben Magyarországon sincsenek szocialisták, hanem van helyettük antiszemita elég, és ezek az elemek mindenre képesek, a mi anarchista programpontra képez. Nem szocialisták az antiszemiták, hanem valóságos anarchisták. Mert szocialisták nem is lehetnek, hisz az utóbbiak elejétől végig folytonosan tiltakoztak az antiszemitizmus ellen, és visszautasítanak mindennemű antiszemita barátságot. De hogy a magyar antiszemiták tulajdonképen a titkos és nem titkos anarchisták soraiból kerültek, bizonyítja az a tény is, hogy a rendőri felügyelet álló csőcselék, mint egy ember, Istóczy zászlajához esküdött. A kerepesi uton nem a munkáspárt, hanem az a csőcselék törte be Istóczy nevének éltetése mellett a boltokat, mely nem dolgozni, hanem rablás céljából csak zavart akar előidézni.

Dr. M.

Reverend Moody.

Eszünk ágában sincs, hogy Rabbinovits ural, aki Muszkaország valamelyik elfelejtett zugában, új zsidó vallást akar csinálni, itt polemizáljunk avagy szélhámos üzemeit e helyen leálczázzuk. Nagyon jól tudjuk, hogy erre szükség nincs, mert a zsidó magyarok közt alig akad, a ki ezekhez a vutkitól átázott muszka reformeszmékhez csatlakoznék. Maga az apostol pedig nem olvas magyarul s így hiába írának ellene, a jambor nem értené, ha megtszelnők is lapunk beküldésével.

De nem is Rabbinovits urat akarjuk itt megleczkéztetni. Nekünk közelebb fekvő és praktikusabb céljaink vannak. Ostorunk hegyével azokat akarjuk érinteni, kik

»Találkozunk mi még Philippi-nél« — ezek voltak multkor Zimándy tisztelendő urnak büszke szavai Trefort miniszterhez.

No e héten megtörtént az epochalis találkozás.

Trefort nem vette fel a harczt s Zimándynak kaplapjával bókot kanyarítva megfutamodott a találkozás elől. Ez a váratlan bók a tisztelendő urat annyira kihozta a sodrából, hogy beszédje a torkában rekedt s a t. Háznak falrengető hahotája között leült a helyére, beszédjét befejezni képes nem lévén.

Be kár, hogy sem Stogart, sem Jankó nem voltak jelen, érdemes lett volna ott hamarjában lekapni Zimándy ur — szellemes arcját.

*

De hát Trefort megbocsáthatlan bünt követett el, hogy megfutamodásával a t. Házat megfosztotta attól az isteni jelenettől, a melyet a »Philippinél való találkozás« kétségtelenül nyújtott volna.

No de rosszul ismeri Zimándy urat az, a ki azt hiszi, hogy az ő gyomra megemészt egy el nem mondott beszédet. Ha máshol nem, hát a közoktatási budget lesz Zimándy urnak nux vomicaja. A kitörés csak annál pusztítóbb lesz, minél később kerül rá a sor.

*

Annyit azonban Zimándy ur mégis kijelentett, hogy ő a rendelkezési alapot nem szavazza meg. Szerinte »a rendelkezési alap a miniszterelnök tárczája való. (Szellemdús célzás!)

De nem szavazta meg kiválókép azért sem, mert a miniszterelnök azt a zsidó sajtóra fordítja, a »Katholikus Társadalom«-ra és a »Magyar Kőrönára«.

Hátha Zimándy ur még tudná, hogy a »Katholikus Társadalom«-nak Mayer I. Arno ur a szerkesztője, a kinek pedig már az atyja római katolikus volt.

*

Ónody ur beszédében »castiliai forrásokra« hivatkozott. Ugyan milyen forrásból merítette ezt a tudományt?

*

Csata r Zsigmond ur, immára — végzett képviselőlk lajstromába tartozik. A bíráló bizottság kitette a szürét, megsemmisítette választását. Mehet most már ismét harangot megkongatni — Csongrádba Sle transit gloria mundi!

itt a fővárosban egyéb teendők hiányában vallásreformálási üzemeikkel alkalmatlankodnak a lakosságnak.

Nem Szerényi Albert foglalkozás nélküli rabbi urat értjük, mert az utóbbi már most csak egy a nyilvánosság kizárásával megjelenő hetilapban ragyogtatja apostoli küldetésének magasztos eszméit. Egy sokkal veszedelmesebb ámitóval van most dolgunk, a ki titokban és orozva végezi a zsidó vallást aláásó aknamunkát. Nem látja senki a kart, mely a port hinti, nem tudja senki, hogy a legujabb reform-svindli szele honnan fú, csak azt latják, hogy itt van, és hogy rombolni akar.

Mindig voltak és vannak emberek, kiket a régi valásalapítók babérai nyugodni nem engedték, és a kik elég butának vélik a közönséget vallási experimentálásra, de ezeket az urakat vagy elcsipte a rendőrség, vagy ismét visszatértek őseik vallásához — egy jó vacsoráért. A létező vallási közületek azonban soha sem támogatták e reformlovagokat, sőt a hol csak lehetett, utjokat állták.

Most azonban mást tapasztalunk. Soha sem hallott nagyságok tűnnek fel és hirdetnek »legujabb« vallásanokat, és nem átallják a közönséget légből kapott mesékkel félrevezetni.

E héten valami Reverend M o o d y tartott felolvasást az anglikánusok holdutczai templomában, a hol elmondá, hogy a besszarábiai és déloroszországi zsidók nagy része a Rabbinovits-féle új zsidó-keresztény egyházköztségbe lépett.

E felolvasás tartalmát, — természetesen, — elferdítve néhány napilap is közölte, még pedig azzal a tendenciával, hogy a Rabbinovits által hirdetett zsidókeresztény »egyházközségnek« új hiveket szerezzen.

Hogy ez a zsidó-keresztény egyházközség miben áll, az alantabb előadottakból ki fog tűnni; előbb azonban utalni akarunk azokra az egyénekre, kik itt Budapesten is szeretnék ezt a zsidó-keresztény egyházközséget létesíteni.

A kérdés tehát: kik az apostolok?

Az egyiket ismerjük, Reverend M o o d y a neve, a kit az angol misszió ide menesztett a helyzet kiszímatolására. Csatlósai pedig azok a zsidó és nem zsidó renegatusok, kik különféle iudokokból vallást cserélvén, most mindenkit szeretnének rábírní az ő egyházközségükbe való lépésre.

Ha valaki felekezetnélkülinek vallja magát, azt értjük; de a valláscserét egyáltalában helytelenítjük, mert rendesen szennyes önérdékből ered.

Visszatérve magára az egyházközségre, melynek állítólag Rabbinovits a megalapítója, a következőkben közöljük azt a levelet, melyet ez az apostol ur az angol misszió egyik tagjához Rev. John Wilkinsonhoz intézett.

E levél így hangzik:

Kisenceff, 1884. okt. 8.

Az Uruak kedveltje és testvérem Jézusban, nagy tiszteltü John Wilkinson! Te az én szívemet elbűvölted a leveleddel és a beküldött röpiratokkal, melyeket én tegnap vettem. Ki vagyok én, hogy annyi kegygyel találkozom szemeidben és a többi testvérek szemeiben? Az Ur fizesse meg tettetted és engedje teljes béredet élvezni az Urtól, Izrael istenétől, kinek oltalmában vagy. Amen.

Most pedig sietek leveledre válaszolni. Első levelemben hú és teljes képét irtam le azon cselekedetnek, melyhez az Ur az én szívemet fordítá, hogy legjobb erőmet neki szenteljem. Az Ur kegyelméből hasonlítok az építészhez, ki ások az oroszországi zsidó testvéreink szívének mélyében, hogy ott alapot vessek Jézus Krisztusnak és templomot építsek szent Istenünknek, hogy megismerjék, hogy Jézuséi. és hogy Jézus Istené. Most lehetetlen azok számát összeállítanom, kik az evangéliumom hirdetését hallgatják; lehetetlen leírnom az istenitisztelet

rendjét és módját, mert több akadály van előttem, miről nem szólhatok. A szent kövek ki vannak szórva az utcán. Isten és messiása kegyelméből művem iránt a kormány és hivatalnokai kegyét mindennap jobban megnyerem és én bizom az Urban, a ki azt ígéré vala: Az idegeuek fiai felépítik falaidat és az ő királyai szolgálnak neked és te nevezd falaidat malasztnak. Nemsokára megengedve lesz nekem látni, mikép emelkedik az Ur temploma orosz zsidó testvéreim közt. Ezt már előbbi levelemben jeleztem.

A mi már most az én utazásomat Londonba illeti, én kész vagyok utazni, ha evangéliumom terjesztésére szükségesnek tartod zsidó testvéreim közti megjelenésemet, hogy szellemi segélyt kapjak tőletek hitünk megerősítésére. Én kész vagyok, ha az Ur akarja, rögtön elutazni, és ha az utazási és tartózkodási költség, valamint családom eltartási költségére körülbelül 100 font sterlinget küldösz. Londonban együtt tanácsot ülhetnénk, hogy mikép mehessünk közösen az Ur házába, és én egész szívemet kitarthatnám.

A te barátod, a ki magát dicsóiti Jézusban és Izrael istenében.

Rabinovits József.

Ime, itt van a levél! Most már tessék mindenkinek megítélni a derék uri embert. Mi a magunk részéről közönséges svindlernek tartjuk, a ki ezen »a nem épen szokatlan uton« akar vutkira valót előteremteni; de lehet, hogy tévedünk, és csak egy eszelőssel van dolgunk,

Tertium non datur!

A zsidó főrendiházi tag.

Buda pest, decz. 12.

A főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat nemsokára — a jövő hóban, — kerül tárgyalas végett a képviselőház asztalára. Bennünket, zsidó magyarokat, a törvényjavaslat országos jelentősége mellett, annak a zsidó felekezetre vonatkozó szakasza is érdekel, s miután a bizottsági tárgyalás alkalmából a miniszterelnök ur módosította a javaslat ide vonatkozó eredeti szövegét, talán nem lesz czélszerűtlen, ha mi is, mint a magyar zsidóság egyetlen nyilvános közlönye, a kérdéses javaslattal szemben elfoglalt álláspontunkat körülvonalozzuk. Szükség van erre, annál is inkább, mert ugy a képviselőházban, mint a bizottságban többször hallottam azt a vádat, hogy mi — magyar zsidók, — nem teszünk semmit a helyzet tisztázására, és csak akkor zugolódunk, mikor az intézkedés már megtörtént. »A főrendiházi törvényjavaslat iránt, — így hangzik továbbá a vád, — nem tudni, mily érzelmekeket táplálnak önök, — t. i. a zsidók, — mert ha az egyik vagy a másik nyilatkozik is a hitsorsosok közül, ez a nyilatkozat soha sem felel meg az általános hangulatnak, s így természetesen a főrendiházi törvényjavaslat is, bármily alakban fogadtassék el a kérdéses szakasz, kétségtelenül hiányos lesz, mert sokan lesznek, kiket kielégíteni nem fog.«

E vádak igazak ugyan, de hogy olyan forumunk nincsen, hol a magyar zsidóság összesége nyilatkozhatnék, az nem a mi hibánk, hanem azé, a ki ezt a szervezetlenséget állandósítja. Ez alkalommal azonban másról lévén szó, áttérék a tulajdonképeni tárgyra, a főrendiházi reformról szóló törvényjavaslatra, hogy elmondjam azt, a mi a »helyzet tisztázására« szükséges.

Mindenek előtt kijelentem, hogy habár nincs mandátumom a magyar zsidóság nevében szólani, mégis bátran állithatom, hogy a mit elmondandó leszek a zsidó magyarok legnagyobb részének érületét és kívánatát fejezi ki, mert ismerem a hitrokonaim közt uralkodó hangulatot, és csupán ennek fogok én itt kifejezést adni.

Az a hir, hogy az orthodox zsidók peticzióval fognak járulni a Ház elé, hogy nekik a neolog zsidóktól külön képviseletet biztosítson a főrendek házában, egyszerű

kacsának bizonyult. E hir valószínűleg onnan ered, hogy Jókai ur a bizottságban azt az indítványt tette, melyszereint a zsidóság két főrendiházi tag által legyen képviselve, az egyik a neolog, a másik az orthodox zsidókat képviselné. Ezt az indítványt. — így okoskodtak, — Jókai ur kétségtelenül azért tette, mert az orthodoxok erre felkérték. Lehet, hogy Jókai ur ezt a kívánalmat Reich urtól vagy ennek csatlósaitól hallotta, de nem áll az, hogy ez urak az orthodox zsidók nevében szólhatnának. Ezt bizonyítja Freudiger urnak mult héten megjelent nyilatkozata is, a mely nyilatkozat különben megnyugtathat mindenkit arra nézve, hogy az orthodoxok nem igen fognak külön képviseletet kérelmezni. De ha Reich ur még is oly vakmerő volna a saját külön extravaganciáit az orthodox zsidók kívánalma gyanánt odaállítani, hát szolgáljanak ezen sorok felvilágosításul arra nézve, hogy a magyar zsidóság felekezeti szempontból semmit sem tekint oly veszedelmesnek, mint ha a képviselőház ezt a szakadást a főrendiházi tagság ketté választása által szentesitené. Mi magyar zsidók még nem adtuk fel a reményt, hogy ismét egyesülünk, miután Pauleur ur bennünket szétszakított és ép azért vissza kell utasítanunk minden oly törekvést, mely miként a Jókai ur indítványa, e szakadást nem csak stabilizálná, hanem törvényhozásilag szentesitené is.

A magyar zsidóság, mint felekezet, nem kér többet egy főrendiházi képviselőnél, de ez az egy az egész felekezetet képviselje, — az orthodox és neolog zsidókat egyaránt.

Ez a módosítvány megfelelne a magyar zsidók kívánalmainak, és azért ígtattuk ide, hogy azok, kik felekezetünk iránt érdeklődnek, ezt a mi óhajunkat figyelemre méltatni kegyeskedjenek.

Dr. G.

Dulk Albert könyvéről.*)

Németországban nemrég egy könyv jelent meg, melynek tudos szerzője Dulk Albert Jezus életéről értekezik. A következőkben közöljük a nevezett mű tárgyilagosa kivonatát:

A gondolkodás, a tudomány és fölvilágosodottság haladása, — így írja a szerző, — évszázadok alatt azt eredményezte, hogy a keresztény világ nagy része az egyháztól mindinkább elidegenkedett. Ez idegenkedés nem csekély mérvben már a néptömegeket is áthatja, a miből aztán különböző jelenségek indulnak ki. A katolicizmusban az egyházi dogma tántoríthatatlanul áll, sőt megbővítették a pápai tekintélyt, a konciliumok és egy erősen szervezett hierarchia által. Az egyház hitelveivel és tételeivel szemben hivatott az értelem feláldozását követeli és nem enged olyan kritikát, mely az egyház tanáival ellenkezik. A ki ezt még is megcselekszi az, vagy visszavonásra kényszerítetik, vagy az egyház közösségéből kizáratik. Ez fejlesztette azt a nagy szellemi harczt a kath. egyház ellen, mely most már két nagy és egymással ellentétes táborra osztja a katolikus népeket: az egyházhoz ragaszkodó hívőkre és határozott ellenségeire. Középpárról e tusában tehát szó sem lehet. Hogy e harc a politikai és társadalmi tere is átment, azt mutatja Franciaország, Belgium és Olaszország.

Egészen másképp áll a dolog a protestántizmussal.

A reformatio, hogy létesülhessen, a szentírást proklamálta a kereszténység egyedüli alapjának és megengette a szabad kutatást és gondolkodást. Igaz ugyan, hogy a reformátorok ezt az álláspontot csakhamar földadták, hogy határozott és állandó hitelveket állapítsanak meg az evangélikus tanok hívei számára; de a szellem fejlődése ezzel nem elégedett meg. A reformation belül csakhamar több egyház külön szervezkedett és a tudomány és felvilágosodottsággal a kritika és a szabad gondolkodás előre haladt. A protestántizmusból tehát különféle álláspontok fejlődtek; voltak középpártiak és ra-

*) Der Irrgang des Lebens Jesu in geschichtlicher Auffassung dargestellt von Albert Dulk. Stuttgart, Dietz 1884.

dikálisak, kik végre egész a negatióig jutottak el. Ez utóbbiakhoz Dulk maga is tartozik. A különbséget tesz kereszténység (christenthum) és keresztényesség (christianismus) közt. Szerinte Jézus és tanítványai a kereszténységet (christenthum) hirdették, mert szigoruan ragaszkodva a judaismushoz, ők csupán reformálni akarták a zsidóságot erkölcsi tekintetben, és e mellett a messiáshitet extaticus magaslatra emelni, hol a messiás magát Istennel azonosnak tekinti. Paulus és a görög Stephanus a christianismust alapították meg, mert ők a judaismussal teljesen szakítottak és a pogányság terére átültették magukat.

A christianismus tehát nem a judaismus folytatása és teljesülése, hanem a paganizmus szellemesítése és emelése. Dulk ezen állítása mellett felhossa, hogy a kath. egyház a christianismus egyedüli repraesentálója, a protestántismust pedig meggyengített katolicizmusnak nevezi, és egyuttal kimutatja, hogy a christianismus minden egyes hit- és erkölcsi tétele a judaismustól eltérőleg a paganismus forrásaiból van merítve.

Nézetünk szerint azonban, Dulk ur nagyon messze ment. Bármennyire eltér is a keresztény dogma a judaismus monothéisticus tanától, az egy isteni fogalom, főleg mint világalkotó a kereszténység által is felvetté, az isteni gondviselés, joság és mindenhatóság tanait is a judaismusból vette át, habár tagadhatatlan, hogy ez isteni tulajdonságok az egyes keresztény dogmákban nagyon korlátoztatnak. De eltekintve ettől a tizparancsolat és a felebráti szeretetről szóló tanis a judaismus hitelveiből merítve van és ennél fogva a keresztényesség (christianismus) sem lehet a judaismustól eltérő és különálló.

—x.

Egy nyilatkozat.

Furcsa egy nyilatkozat jelent meg a napokban ifj. Festetics Pál aláírásával. Valóban szegénységi bizonyítványnak is beillenek az a nyilatkozat, csak a czimét kellene megváltoztatni.

Tudvalevő dolog, hogy ifj. Festetics Pál gróf a nyáron végbement választások alkalmával a főváros VI. kerületében lépett fel képviselőjelöltnek Busbach Péter ellenében. A nevezett kerület nagyszámu választóinak egy nagy részét intelligens zsidó elemek képezik s így nem lehet csodálni, hogy annak idején némely napilap szelöltette a dolgot, hogy mégis csak furcsa egy ilyen kerületben felléptetni Festetich Pál grófot, az antiszemítát, mert hogy antiszemita, az nyilvánvaló volt abból a tényből, hogy az országos antiszemita párt-nak a választás előtt kibocsátott manifesztumát aláírta.

Ennek ellenében azonban gróf Festetich Pál a választás előtt két héttel nyilvánosan kijelentette, hogy azt az irányt, mely a vallás és fajgyűlölet szítását tűzte ki céljául, mely a kereszténység legszebb tanát, a felebráti szeretetről szólót megtagadja, határozottan kárhoztatja, s minden tehetségével és minden alkalommal ellene fog küzdeni, s hogy ezt bebizonyítsa, ép azért fogadta el azt a másik jelöltséget, és mert ott Kecskeméten antiszemita jelölt ellen küzdhet.*) (Ott t. i. Persay Ferencz volt az ellenjelölt).

S most ifj. Festetich Pál maga ad ki egy nyilatkozatot, melyben nyíltan bevallja, hogy:

1. mindenkor az antiszemitizmus buzgó híve volt; ennek ellenére

2. igaz, hogy mint Budapest VI. kerületének képviselőjelöltje egyenesen ezen áramlat ellen fordult, és hogy mindennek daczára

3. most újra folytatni fogja a küzdelmet az antiszemita párt érdekében.

Kérdünk már most minden józanul gondolkozó embert, hogy az ilyen eljárást miképen lehet összeegyeztetni a józan ész következetességeivel? Mert minek nevezzük mi azt, midőn valaki két helyen is (a főváros VI. kerületének választói előtt és Szombathelyen egy kormánypárti értekezleten) tart beszédet, melyekben, — mint maga bevallja, — egyenesen az antiszemita áramlat ellen fordul, s aztán ezen szavait meghazudtolja?

A hires nyilatkozatában foglalt azon kifejezése a gróf urnak, hogy csak látszólagosan fordult ezen

*) L. az „Egyetértés“ 1884. május 26-iki tudósítását.

áramlat ellen, bizonyítja, hogy ő másképp beszélt, mint a hogy gondolkozott.

Ezt akartam most itt konstatálni.

Ifj. Festetich Pál gróf méltó diszére fog válni az antiszemita pártnak. —st —sa.

Az antiszemita hadiszállásból.

A következő sorokat vesszük: Az antiszemita szénatéri főhadiszállásán nagyon mulatságos dolgok történnek. A legénység összeveszett a generálissal. Istóczy már többé nem ura az antiszemita helyzetnek, és ő szörnyen haragszik, hogy az ő tanainak mákvirágai okosabbak akarnak lenni a mesternél. Istóczy folytonosan arra figyelmezteti az ő hajtásait, hogy a kormányt és a zsidókat egyaránt kell döngetni, és nem akarja tűrni az egyoldalúságot. Ezzel szemben vannak antiszemiták, a kik vagy csak a zsidókat, vagy csakis a kormányt akarják támadni, és sehogy sem tudnak megbarátkozni Istóczynak minden telerombolni akaró örvöngésével. De ez volna még csak a legcsekélyebb baj. A főhiba ott rejlik, hogy antiszemita barátaink közül sokan perhorreszkálják azt a gazdasági reakciót, mit az agrárius antiszemiták hirdetnek. Az előbbieket az antiszemita párt »demokratái«. Igaz, hogy eddig még a nyílt szakadásig nem juttatták a dolgot, de van kilátás rá, hogy nemsokára bekövetkezik. Legerősebb most a pártnak az az eleme, melynek mindegy: akár reakció, akár demokraczia, csak zavar legyen, hogy rombolni lehessen. Egy, kettő meg készül ott hagyni a szép kompániát és csak várja az alkalmat, hogy hátat fordithasson annak a pártnak, mely titkos konventikulumokban olyan kérdéseket vet fel, melyek az állam és jogrend felforgatását célozzák. A ki tisztán látott, jól tudta, hogy az antiszemiáizmus csak addig fog a felekezeti gyűlölség ürügye alatt államfelforgató elveket hirdethetni, amíg a közönség a t. eszlári vérvád izgatottságától ki nem ábrándul. A kijózanodás óriási gyorsasággal sietteti az antiszemitizmus leálczázását. Ime, most már kimutatják a lólábat. Eszter, bánatos özvegy, rituális vérvétel, s több eféle más nem képesik többé kedzencz jelszavait az antiszemita agitációnak. Most a mozgó tőke járja, a börze és a zsidó pénz. A vallás, az most már túlhaladott álláspont. Várjunk csak még egy körülbelül egy esztendeig, majd hallunk aztán még egyebet is.

A »Függetlenség« című szennylap, mely eddig az antiszemita párt közlönye gyanánt volt tekinthető, sok tekintetben előkészítette ezt a zavaros helyzetet. Egy lap, mely egy napon ultramontán, másnap meg radikális, mely majd dicsóítja a főnemesseget, majd meg a csócseléket magasztalja, egy ilyen lap, melynek se politikai, se társadalmi morálja nincsen, gyorsan meghonosítja híveiben azt az irányt, mely csak rombolni akar és csak zavart keres.

Ez lehetett az oka, hogy néhányan, kik a Verhovay-féle iránynyal szakítani akarnak, ugynevezett »józan antiszemita lapot« akarnak kiadni. A terv már készen van, mely szerint a jövő hó elején az első szám megjelenik, Szalay Károly szerkesztése mellett. Istóczy nem barátja ez új vállalatnak, mert fél, hogy az ő »Röpiratainak« jövedelmezőségét csökkenti. Ezért mondotta ő, midőn a lap alapítás kérdése a pártkörben felvetetett, hogy: »olyan kitűnő szolgálatot egy új lap sem tehet nekünk, mint a »Függetlenség«.

Az új lap tehát, ha csakugyan igaz, hogy az antiszemita matadorok pénzt kaptak valahonnan(!) nemsokára megjelenik. A zsidóságnak már mind-egy akár egy, akár két antiszemita lap öltögeti rá nyelvét. De hogy a kormány ezeket a társadalmi rend felbontására irányuló irodalmi üzelmeket tűrni fogja, az legalább is nagyon kétséges. Az új antiszemita lap újra aktuálissá teszi a sajtótörvénynek kilátásba helyezett, de ismét elejtett revízióját. S ilyen értelemben örvendünk az új antiszemita lap alapításának. —r.

Előfizetési felhívás!

Azon tisztelt előfizetők, kiknek előfizetük lejárt, tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 »
Negyedévre	2 »

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker. Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— Colonia exjudaeorum. Hogy sokáig ne kelljen találgatni, mindjárt kimondjuk, hogy e szép kolónia hol van? Fiumében. Igenis, e kies magyar tengeri várost jelölte ki a vallás és közoktatási miniszter ur az exzsidók, vagyis jobban mondva: róm. katolikus zsidók gyarmatául, e napokban a harmadik róm. kath. zsidó tanárt nevezvén ki a fiumei gymnasiumhoz. Trefort ur, a ki azt hiszi, hogy ezzel az ő hittérítéseivel az antiszemitáknak kedvébe jár, nagyon téved. Lehet, hogy a róm. kath. klérus kegyeit ily téritések által megnyeri, lehet, hogy egykor a szentek közé is fogja sorolni a hálás utókor, de hogy az antiszemiták nem lájják szivesen Trefort ur prozelita-csinálását, az is bizonyos. Az antiszemiták, kik eddig folytonosan azt panaszták, hogy a zsidó intelligencia a közhivatalokból kiszorítja az »egyedül jogosított« gentryt, most átlátják, hogy izgatásaik nem érnek semmit, mert miután a zsidónak alkalmazást adni nem akarnak, egyszerűen kikeresztelkedik és Trefort ur gondoskodik róla, hogy legalább is tanár legyen belőle. Mi, kik számtalanszor utaltunk már e visszás és valóban elszomorító viszonyokra, ez alkalommal is csak azt mondjuk, hogy Trefort urnak ezen eljárása a közerkölcsökre mélyen megrendítő hatással van. A ki azt hiszi, hogy a katholicizmus exzsidóval nyer valamit, az téved, valamint, hogy téved az is, ki azt gondolja, hogy a zsidóság veszít ily kitérések által.

— Verhovay és Bartalits. Előre megmondtuk, hogy rossz vége lesz ez egyesülésnek. Mikor Verhovay Gyula a »Függetlenség« nyomdászamláit Fanda urnak többé nem fizethette, és ő utnak indult új nyomdát keresni, mi akkor figyelmeztettük Bartalits urat, hogy ne bocsátkozzék a »Függetlenség«-gel üzleti összeköttetésbe, mert ez a szennylap rövid életű lesz és bukásával magával rántja a nyomdászt is. Ime, már-már teljesülni kezd a mi jóslatunk, mert e héten Bartalits urnál egy ki nem fizetett 1000 frtnyi adósság miatt foglalás volt. Két hónapja, hogy Bartalits ur a »Függetlenség«-et nyomja s már 1000 frtnyi adósságot sem tud többé fizetni. Hogy Bartalits ur a következő két hónap végén, mikép fog állani, azt megmondhatná neki Fanda ur és minden ember, a ki

Verhovay Gyulával üzleti vagy egyéb összeköttetésben állott.

— **Nagyváradról** írják nekünk: A nagyváradai szepitési egylet a mult héten tartotta meg harmadik felolvasó-estélyét. Az akademia diszterme nagyobbbrészt válogatott hölgyközönséggel majdnem zsufolásig megtelt, mi ama körülményt, hogy városunkban a szepitési egylet nemes törekvése kellő pártolásban részesül, csak megerősítette. A felolvasás a megállapított műsor szerint ment végbe. Elsőnek dr. Kohut Sándor lépett az emelvényre s egy nagyérdékű tárggyal — »Schylock a mondában, drámában és történetben« — behatóan foglalkozva mindvégig a legnagyobb érdeklődésben tartotta a hallgatóságot. Dr. Kohut Sándor mély tanulmányokról tanuskodó tárgyismerettel czáfolja meg azt, hogy a nagy angol költő, Shakespeare által a képzelt rémekből támasztott s a »Velencei kalmár«-ban szereplő Shylock, kibena a költő a legördögibb természetet festi, zsidó lett volna Shakespeare, miként ezt Lek angol író bebizonyította, maga is tudta, hogy ezáltal a történeti hűséget hamisítja meg, és Shylockot csak azért tette meg zsidónak, mert »a közvélemény úgy követelte«. A közönség mely fokozott érdeklődéssel hallgatta végig a felolvasást, nem is késett tetszeseinek kifejezést adni és a felolvasót zajosan megéljenzte.

— **Antiszemita pálinkagyáros.** Egy moszkvai pálinkagyáros azzal ajánlja az ő „keresztény pálinkáját“, hogy az ő gyárában zsidó alkalmazva nincs. Micsoda zagyvaság lehet az, a mely ilyen »reclám«-ra szorul! A muszka csöcselék kétségtelenül ebből a folyadékból szitta magába a rablási és gyilkolási hajlamot, melyet Baltaban és Elizabethgradban elárult.

— **A zalalövői zsidóellenes zavargások** ügyében e héten ítelt a királyi kuria III. büntető tanácsa Fabinyi Teofil elnöklete alatt. Az ügyet Herczegh bíró adta elő. Ez a zavargás a mult év november hó 7 én történt Zalalövön. A község lakosai közül mintegy 25-en Szabó János biztatására botokkal, fejszékkel és puskával felfegyverkezve éjjel 11 óra felé megtámadták Deutsch József házát. Deutsch lövéssel fogadta őket, mire az őrség is kivonult s harczba elegyedett a zavargókkal. Ezek közül ketten, köztük vezérök Szabó János is, halva maradtak a csatában, a többiek pedig megfutamodtak. A budapesti delegált bíróság a felbujtókat: Bicsák Imrét 5 és fél évi fegyházra, Halász Lászlót 6 évi fegyházra, Horváth Jánost 2 évi fegyházra, a többi 17 vádlottat pedig 18—6 havi fegyházra ítélte. A kir. tábla Bicsák Imre büntetését 3 évi, Halász Lászlóét 5 évi fegyházra szállította le, Horváth János büntetését helybenhagyta, Barabás Vincze, Császár József, ifj. Bicsák József s Tóth István büntetését, miután ezek a vádlottak életök 20-ik évét még be nem töltötték, egy évi börtönben állapította meg. A többi tetteseket pedig 10—10 havi börtönnel sújtotta, melyből vizsgálati fogságuk által 4—6 hónapot kitöltettek vett. — A kir. kuria Halász László büntetését 4 évi fegyházra szállította le, Nagy Jánost, Császár Józsefet s Tóth Józsefet felmentette, egyebekben pedig helybenhagyta a kir. tábla ítéletét.

— **A bécsi germanok.** A bécsi egyetem orvostanhallgatói közt vannak sokan, kik magukat »germanoknak« nevezik, és ez ürügy alatt szörnyen antiszemitizálnak. Ezen henczegő germán antiszemitizmusnak e héten is kifejezést adtak, midőn a segélyegyleti elnök választás alkalmából a két zsidófelekezeti kandidátus meg lett választva. A germán antiszemiták erre nagy lármát csaptak és szemtelenkedtek. A zsidó orvosnövendékek egy ideig hallgatták e provokációkat, de türelmüket nemsokára elvesztve, bottal és esernyőkkel torolták meg a rajtok elkövetett hitvány sérelmeket. A verekedés jó sokáig tartott, de minden veszedelmesebb sérülés nélkül.

— **Szt.-Pétervárról** jelentik: Günzberg báró az itteni Günzberg bankház főnöke, üzletének 25-dik évfordulója alkalmával valóságos államtanácsossá lett kinevezve. E tényt itt azért említjük, mert Günzberg báró zsidó s így láthatják a mi antiszemitáink, hogy a muszka kormány hozzájuk képest mennyire szabadelvű.

— **A váci izr. st.-quo hitközségi népiskola,** mint onnan írják, f. év decz. hó 7 én szép ünnepély színhelye volt. Már 3 éve annak, hogy az itteni iskolaszék derék

elnöke Reiser László ur indítványára és a hitk. előjáróság pártfogása mellett egy »Szegény tanulókat ruházó egylet« alakult évenként 50 kr. tagsági díjjal. Ez egylet a fentemlített napon 28 tanulót ruházott tetőtől talpig tartós, jó téli öltönyt. E ruhakiosztásnál jelen voltak: a hitk. elnök és a váci izr. nőegylet képviselőiben dr. Reiser Béláné és Spitzer Lipótné urhölgyek, Reiser László iskolaszéki elnök a jelenlevő tagokat üdvözölvén, az egyesület magasztos, nemes czélját és törekvését szép beszédben kiemelte. A ruhakiosztás után Ullmann Frigyes rabbi ur rövid befejező beszédet mondott, intvén a gyermekeket szorgalomra.

— **Tréfa.** Szólvokról írják: Mult héten három kereskedő utazó Budapestről érkezett városunkba, és miután itt teendőiket elvégezték, ismét kimentek az indóházhoz, várva a vonatot, hogy tovább utazhassanak. A vonat érkezéseig a váróteremben a parasztokkal beszélgettek, midőn a vasuti pénztáros a csoport előtt elhaladva oda vágja, hogy »henczegnek ezek a zsidógyerekek«. A három fiatal embert ez a brutális megjegyzás annyira meglepte, hogy hamarjában alig tudták, mikép boszulják meg ezt a kvalifikálatlan eljárást. Végre meggyeztek abban, hogy nem követelnek a sértőtől elégtételt, mert ez hosszadalmas volna és megakadályozná őket üzleti utukban, hanem majd elbánnak vele rövidebb módon. Mikor elsőt csengettek, a sok paraszt a kassza elé tódult. A kereskedősegedek előre furakodnak s először váltottak jegyet. »Kérek egy másodosztályu zsidójegyet«, mond az egyik. A pénztáros elértette a czélzást. »Én is zsidójegyet kérek«, mond a másik — és a harmadik is. A parasztook összenéznek. »Ugyan megkövetem a tekintetes urakat, szól a tömeg közül egy Lundás atyafi a zsidó jegyesekhez, mi az a zsidójegy?« »Az olcsóbb, és jobb helyet kap érte az ember.« »No hát akkor mi is azt kérünk.« És a parasztook nem akarnak tágitani. A pénztáros váltig mondogatta, hogy olyan jegy nincs, nem hitték el neki; mert hisz a zsidóknak szemük láttára adtak olyan jegyet; csak hogy nekik nem akarnak adni, a szegény embert megcsalják az urak meg a zsidók, akik összejátszának — zugott a tömeg. A pénztáros látta, hogy szentélyét komoly veszedelem fenyegeti, csendőröket hivatott, kik a kedélyhangulatot lecsillapították.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. L. P. urnak Berlin. Megbízható forrásból közölhetjük, hogy zsidó magyar nemes harminczkettőnél több nincs. Hogy kérelmének teljesen megfelelhessünk, ide ígatjuk azok neveit, kik az utóbbi ötven év alatt magyar nemességet nyertek. Ezt hangsúlyozzák azért, hogy egyuttal kitüntessük, miszerint több zsidó magyar család az emanczió előtt is már ki lett tüntetve a magyar nemesi czimmel. A nemesített családok a következők: Erényi Ullmann, Hatvani Deutsch, dr. Rozsnyai József, Megyeri Krausz, Zempléni Moskovits, Kisteleki Léva, Várhelyi dr. Rózsa, Budai Goldberger, Tornyai Schossberger, Podhrágyi Popper, Buzási Eisenstadter, Csangóhétfalusi Baronyi, Zalai Baronyi, Gelsei Guttmann, Erdősi Bayerdorff, Freund, Linczer, Dóczy, Freystädler, Déchy, Alvinczi Glück, Igali Inzelt, Vágújhelyi Laczkó, Hoffmann Jakab, Koromlai Schey (Báró Schey Frigyes egyik rokona), Domonyi Brüll, Bárdányi Bráhm, Zombori Stein, Baruch, Csengeri Mayer, Ludasy Gans.

W. I. urnak Pápa. Nem a mi hibánk. A lapok mind egyszerre menesztetnek rendeltetésük helyére.

N. D. urnak Vác. Egy másik levelezőnk megelőzte. Különbösen is mind a két tudósítás egyforma volt.

S. K. urnak Zombor. Az ön nézetei nem helytelenek; de nekünk más álláspontot kell elfoglalnunk.

W. A. urnak Kis-Várda. A régi dolog. A styl magvas és magyar; de miután a tartalom nem konkrét ügy körül forog, közölhetetlen.

W. S. urnak Izsák. A központi izr. iroda elnökségéhez tessék fordulni, a melynek kötelessége ily tárggyu kérvényeket elintézni. Az iroda hiv. helyisége: V. ker. Fürdő-utca 10. Budapest.

Szegedi. Az eset szomorú; de közlésével nem basználhatnánk, mert a szereplők neveit nem tudjuk, s így a lapot nem juttathatjuk kezeikhez, — hogy pirulhassanak.

Philantrop. Kérdezősködésünkre azt az értesítést nyertük, hogy februárban vagy szeptemberben kell felvétel iránt folyamodni.

E. R. urnak Zimony. Nem lehet. Mi nem szórakoztatás végett csinálunk lapot.

I. L. urnak Pozsony. Hogy a »Grenzbote« ollózoái az irodalmi képzettség legalantibb fokán állanak, arról a nevezett lap minden egyes száma újabb bizonyítékot nyújt.

Pályázat.

A károlyvárosi (Erdély) izr. hitköz- ségben egy 400 frt évi fizetéssel és mel- lék járulékokkal összekötött kántori és metszői állás megüresedett. Folyamo- dók kellően felszerelt kérvényeiket 1885. január hó 25-ig az alulirt hitközségi el- nökhöz beküldhetik.

Károlyváros, 1884 decz. 10.

Baruch Albert, hitk. elnök.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasz- szony óriási hosszú Lo- reley hajával, mely az általa használt saját ké- szítési hajnövesztő ke- nőcs által 14 hó lefor- gása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a haj- ból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő ke- nőcs a leghiresebb or- vosi szakközegek által elemében megvizsgálta- tott és nemcsak alkal- masnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fog- va kitűnőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a haj- növést elősegíti, a haj- bőrt erősíti és a legbiz- tosabb szer a hajkihul- lás ellen, kitűnő sikerrel használtatott kopaszfejűek által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz növekedése ritkas.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan alólirottak az igen tisztelt kö- zönséget és magas nemesi rendet Csillag Anna kis- asszony hajának megtekintésére meghívjuk, bátor- kund egyszersmind köztudomásra hozni, hogy emel- lett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsö- gökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel CSILLAG és TSA., király-utca 26. Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek kész- pénz vagy utánvét mellett.

Butor

Budapesti butorbazár

Butor

Deák-utca 7. szám, 1. emelet.

Ajánlom a t. közönségnek dús felszerelésű raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, száll- lodák, fűrdők és irodák berendezésére a leggyorsabb kivitelől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állvá- nyok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgálok. Raktárom túltömöttsége miatt régebbi divatu butorok beszerzési áron alul adatuak el.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlom még általánosan kedvelt szabadalmazott gyer- mek-pólya-szekrényeimet fürdő-berendezéssel. Elváll- alok továbbá mindenemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifeszítését, tükrök és képek elhelyezését. — Minta- könyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butor- évásárlásnál ingyen adatik.

FRANKL B.

Deák-utca 7. sz. I. emelet.

Butor

Alapítottatott 1832-ben.

Butor

KERTÉSZ TÓDOR műiparunk

Budapest, Dorottya-utca 1. szám

Karácsonyi ajándék... Kertész Tódor műiparunk... Budapest, Dorottya-utca 1. szám

Magtató és tanulmányos játékok... Kertész Tódor műiparunk... Budapest, Dorottya-utca 1. szám

Előadás... Kertész Tódor műiparunk... Budapest, Dorottya-utca 1. szám